

PŘEDMLUVA	15
F.Plášil-K.Richta-E.Tschernoster	
OPERAČNÍ SYSTÉMY A INTEGROVANÉ PROGRAMOVÉ VYBAVENÍ OSOBNÍCH POČÍTAČŮ	
1. Úvodem trochu historie osobních počítačů	17
1.1 Osobní počítače do roku 1977	17
1.2 Vývoj po roce 1977	19
1.3 Současný stav	22
1.4 Personal System/2 - nová řada osobních počítačů IBM	24
2. Operační systémy pro osobní počítače	26
2.1 Šest hlavních částí trhu osobních počítačů	26
2.2 Softwarový svět se zákony džungle	27
2.3 Aktéři vývoje a jeho mezníky	28
2.4 Integrované prostředí a operační systémy	37
2.5 Praktické standardy - CP/M a MS-DOS	38
2.5.1 Architektura systémů CP/M a MS-DOS	39
2.5.2 Služby	39
2.5.3 Uspořádání systému souborů na diskové jednotce	42
2.5.4 Řídicí jazyk a jeho interpret	45
2.5.5 Portabilita systémů CP/M a MS-DOS	47
3. Integrované programové vybavení	47
3.1 Co je to integrované programové vybavení	48
3.1.1 Textové systémy	48
3.1.2 Systémy pro vývoj programů	50
3.1.3 Databázové systémy	50
3.1.4 Tabulkové kalkulátory	51
3.1.5 Grafika na osobních počítačích	52
3.2 Jak integrovat?	53
3.2.1 Integrace společným formátem dat	54
3.2.2 Integrace uživatelského vzhledu	57
3.2.3 Integrace společnou programovou podporou	58

4. Lotus 1-2-3	59
4.1 Obecná charakteristika programu Lotus 1-2-3	59
4.2 Kalkulační tabulka	61
4.3 Obsluha a programování Lotusu 1-2-3	62
4.4 Uživatelské rozhraní	65
4.5 Manažerská grafika	67
4.6 Příklad použití Lotusu 1-2-3	67
Literatura	69

P.Štěpánek-O.Štěpánková

LOGICKÉ PROGRAMOVÁNÍ A PROLOG

1. Úvod	71
2. Termy a klauzule	76
2.1 Konstanty	76
2.2 Složené termy	77
2.3 Predikáty a relace	77
2.4 Formule	78
2.5 Logické odvozování	81
3. Logické programy a výpočtové stromy	85
3.1 Hornovy klauzule	86
3.2 Jak se Hornovy klauzule zapisují	86
3.3 Příklad	87
3.4 Logické programy	88
3.5 Příklady	88
3.6 Typy výpočtů	91
3.7 Příklady	91
3.8 Návrat ke dříve splněným cílům	92
3.9 Procedurální interpretace logických programů	94
3.10 Stavový prostor výpočtů	96
3.11 Standardní strategie prohledávání	96
3.12 Výpočtové stromy programů	97
3.13 Příklady	97
3.14 Invertibilita logických programů	101

4. Jazyk Prolog	103
4.1 Termy a predikáty	105
4.2 Operátory	106
4.3 Rovnost a unifikace	111
4.4 Aritmetika přirozených čísel	112
4.5 Seznamy	115
4.6 Položky seznamu	116
4.7 Řez '!' a řízení návratu	118
4.8 Řídící predikát 'fail'	123
4.9 Negace definovaná neúspěchem	123
4.10 Manipulace s množinou klauzulí	125
4.11 Vstup a výstup	127
4.12 Prostředky pro ladění programů	127
5. Datové struktury	127
5.1 Stromy	128
5.2 Termy a deklarativní popis struktur	130
5.3 Příklad	131
6. Několik příkladů	133
6.1 Úloha: Návrh bytové jednotky (CAD)	133
6.2 WARPLAN - úloha o plánování akcí	136
6.3 Úloha "věž (cab)"	138
6.4 Analýza některých problémů vytváření plánu	139
6.5 Některé pomocné predikáty	142
6.6 Úplný text programu WARPLAN	144
6.7 Příklad řešení úloh programem WARPLAN	147
7. Problémy stylu a jazyka	150
7.1 Efektivnost výpočtu	151
7.2 Výpočet "shora - dolů" a "zdola - nahoru"	153
7.3 Nedeterminismus logických programů	156
7.4 Problémy jazyka	158
7.5 Řez	158
7.6 Negace	158
7.7 Unifikace	159
7.8 Strategie prohledávání do hloubky	160

8. Závěr	161
Literatura	162
V.Mařík-Z.Zdráhal	
EXPERTNÍ SYSTÉMY	
1. Úvod	166
1.1 Umělá inteligence a expertní systémy	166
1.2 Co jsou expertní systémy?	167
1.3 Příklady expertních systémů	168
1.4 Charakteristické rysy expertních systémů	170
1.5 Struktura a činnost expertních systémů	172
2. Reprezentace znalostí	175
2.1 Logické kalkuly	177
2.2 Produkční systémy	178
2.3 Sémantické sítě	179
2.4 Rámce	180
3. Odvozovací (řídící) mechanismus	181
3.1 Stavový prostor a jeho prohledávání	181
3.2 Další techniky používání při konstrukci řídicích mechanismů	184
3.3 Práce s neurčitostí	186
3.3.1 Expertní systémy založené na pravidlech	186
3.3.2 Expertní systémy založené na rámcích	190
3.3.3 Expertní systémy založené na logickém programování	191
4. Expertní systémy jako uživatelské programové vybavení	191
4.1 Úloha komunikačního modulu v průběhu konzultace	191
4.2 Tvorba báze znalostí, podpůrné prostředky	192
5. Stav vývoje expertních systémů ve světě	194
6. Situace v ČSSR	196

7. Soudobé expertní systémy a jejich nedostatky	198

Literatura	200

J.Pokorný

ZOBECNĚNÝ PŘEHLED DOTAZOVACÍCH JAZYKŮ

1. Úvod	204

2. Procedurální dotazovací jazyky	205

3. Klasifikace relačních dotazovacích jazyků	206

4. Vyjadřovací síla dotazovacích jazyků	214

5. Dotazovací jazyky na mikročítačích	216

6. Jazyk pro výběr dokumentů	219

Dodatek	222

Literatura	224

M.Kohout

UŽIVATELSKÉ JAZYKY SYSTÉMU UNIS

1. Úvod	226

2. Datový model DTN	227

3. Uživatelské jazyky DTN	228

3.1 Výrazy	228

3.2 Přístupová cesta	230

3.3 Projekce	230

4. Definiční jazyk schématu DTN	231

5. Manipulační jazyk DTN	231

5.1 Řídící struktury	232

5.1.1 Transakce	232

5.1.2 Základní manipulační řídicí struktury	232

5.1.3 Kolekce	233

5.1.4 Práce se soubory	233
Literatura	234
J.Dvořák-J.Gutman-J.Staudek	
LOKÁLNÍ SÍŤ ETHERNET	
1. Úvod	235
2. Základní vlastnosti sítě Ethernet	235
3. Funkční model sítě Ethernet	237
3.1 Vrstvy	238
3.2 Linková vrstva	239
3.3 Fyzická vrstva	240
3.4 Správa sítě	240
3.5 Provoz v síti Ethernet	241
3.5.1 Bezkolizní vysílání	242
3.5.2 Bezkolizní příjem dat	243
3.5.3 Kolize a její řešení	243
3.5.4 Funkční popis rozhraní správy sítě	244
4. Služby plněné jednotlivými vrstvami	245
4.1 Rozhraní mezi uživatelskou a linkovou vrstvou	246
4.2 Rozhraní mezi linkovou a fyzickou vrstvou	247
4.3 Rozhraní správy sítě	248
5. Specifikace linkové vrstvy	250
5.1 Formát rámce	250
5.2 Vysílání a příjem rámce	252
5.3 Procedurální model linkové vrstvy	253
5.4 Pravidla použití jazyka Pascal v procedurálním modelu	254
6. Specifikace fyzické vrstvy	255
6.1 Charakteristiky kanálu	255
6.2 Implementace kanálu	256
6.3 Model konfigurace kanálu	257

6.4	Ostatní charakteristiky fyzické vrstvy	260
6.4.1	Kódování a synchronizační posloupnost	260
6.4.2	Signály rozhraní mezi linkovou a fyzickou vrstvou	261
7.	Protokol testování konfigurace	261
7.1	Funkce, rámce zpětné smyčky, zprávy protokolu	262
7.2	Struktura datového pole rámce zpětné smyčky	263
7.3	Činnost protokolu	264
7.4	Příklady použití	264
7.4.1	Lokální testování	264
7.4.2	Testování jiné stanice	265
8.	Příloha	266
8.1	Společné konstanty a typy	266
8.2	Konstanty a proměnné pro vysílání	267
8.3	Proměnné pro příjem	267
8.4	Rozhraní linkové a fyzické úrovně	268
8.5	Uživatelské rozhraní linkové úrovně	268
8.6	Rozhraní fyzické úrovně	268
8.7	Rozhraní linkové úrovně pro správu sítě	269
8.8	Vysílání rámce	270
8.9	Příjem rámce	274
8.10	Rozhraní pro správu sítě	276
8.11	Pomocné procedury	277
8.12	Procesy kontroly signálů carrier sense	277
8.13	Společné procedury a collision	278
	Literatura	278

I. Sklenář

PARALELNÍ ARCHITEKTURY PRO NUMERICKÉ VÝPOČTY A JEJICH PROGRAMOVÁNÍ

1.	Úvod	280
1.1	Velké výpočty a velké počítače	280
1.2	Paralelní architektury	281
1.3	Po stupních paralelismu	284
2.	Nanosekundový svět	286

2.1 Proudové zpracování	287
2.2 Paměti	290
3. Vektorové procesory	292
3.1 Architektura CRAY	292
3.2 Obecné vlastnosti architektur vektorových procesorů	295
3.3 NEGAFLOPmanie	298
3.4 Operační systémy	303
4. Procesorová pole	304
4.1 Architektura ICL DAP	305
4.2 Programové vybavení pro ICL DAP	309
5. Přídavné procesory	309
5.1 FPS-164	310
6. Programovací jazyky a kompilátory	312
6.1 DAP-Fortran	313
6.2 Vektorizující kompilátory	315
7. Multiprocesory	325
7.1 Multiprocesory se sdílenou pamětí	325
7.2 Hyperkostky	328
Literatura	330

J.Zelený

BUDEME RISKOVAT RISC ?

1. Příčiny vzniku architektury RISC	335
2. Základní rysy architektury RISC	337
3. Bloky univerzálních registrů - minimalizace styku s pamětí ..	340
4. Problémy zřetěženého zpracování instrukcí	342
5. Úloha programovacích prostředků v architektuře RISC	347
6. Vývojové etapy architektury RISC	351
7. Počítače s architekturou RISC	353
8. Druhá generace počítačů s architekturou RISC	364

9. Technologie GaAs a architektura RISC	366
10. Závěr	367
Literatura	369
P.Golan-Z.Lopour-J.Kupka	
DISKOVÉ PAMĚTI - STAV A TRENDY VE SVĚTĚ	
1. Úvod	372
2. Magnetické diskové paměti s tuhými disky	373
2.1 Vývoj tuhých disků a technologie Winchester	373
2.2 Stav trhu a perspektivy diskových pamětí s tuhými disky ve světě	378
2.3 Nové metody kódování	379
2.4 Nové technologie	380
3. Disketové paměti	382
3.1 Základní pojmy	382
3.2 Historie vývoje	382
3.3 Organizace dat	384
3.4 Zvyšování paměťové kapacity	385
3.5 Nová uplatnění	387
4. Optické diskové paměti	387
4.1 Rozdělení optických diskových pamětí	388
4.2 Permanentní optické diskové paměti	388
4.3 Optické diskové paměti WORM	389
4.4 Vymazatelné optické paměti	392
4.5 Oblast nasazení optických diskových pamětí	393
Literatura	393